СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 284. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 6-го грудня 1935. — VOL. XLIII. No. 284. Jersey City, N. J., Friday, December 6, 1935. THREE CENTS

КАПІТАЛІСТИ ЗБИРАЮТЬСЯ ДО КАМПАНІЇ ПРОТИ РУЗВЕЛТА

НЮ ЙОРК. — У готелі Комодор почалася тут річна конвенція найповажнішої організації капіталістів, Краєвого Союза Фабрикантів.

Зараз першого дня конференції всі майже бесідники говорили про потребу вмішання капіталістів у політику краю, щоб звалити „новий розділ" президента Рузвелта. Бесідники говорили звичайно дуже непоміркованo. Представляли справу так, немовби капіталісти були заставлені боронити свого бизнесу. Декотрі кидали на провідних політиків краю преріжні визиванки. Один бесідник, наприклад, називав дорадників президента Рузвелта розбитими горшками, себто чимось між божевільними й дурнями.

СЕКРЕТАР ВНУТРІШНІХ СПРАВ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ФАШИЗМОМ В АМЕРИЦІ.

ДИТРОЙТ. — Секретар внутрішніх справ Гаролд Л. Ікез говорив тут у Тавн Гол про дальші проблеми американського народу. Його промова мала заголовок: А що завтра?

Ікез заявив, що перед американським народом стоять тепер дві дороги: одна йти з урядом, а друга вертатись до старого порядку. Вертатись до старого порядку, говорив Ікез, рівняється принятю фашизму. Він говорив, що Америка стоїть перед можливістю фашизму, бо проти політики уряду збираються люди, що мають великі маєтки та можуть визискувати ними широкі маси народу, та маленькі людці, що плазують перед багачами.

ПОЛАГОДИЛИ СТАРИЙ СПІР У БУДІВЛЯНИХ ЮНІЯХ.

ВАШИНГТОН. — Американська Федерація Праці подала до публичного відома, що заходам її уряду вдалося полагодити вже від кількох літ існуючий спір між двома ґрупами юній будівляних робітників. На основі угоди мається скасувати два департаменти будівляних юній, а завести тільки один. Подібні умови угоди мають бути встановлені на конвенції будівляних юній, що відбудеться у Вашингтоні 6-го лютого.

УРЯД ВИРОБЛЯЄ ПЛЯН ЗАКОНІВ ПРО НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

ВАШИНГТОН. — Супроти цього, що теперішній закон про невтральність, ухвалений на останній сесії конгресу, тратить обовязуючу силу 29-го лютого, секретар стейту Гол відбув з вищими дорадниками уряду в загpаничних справах довші наради над проєктом нового закона про невтральність.

Цей закон має опертися на всьому цьому досвіді, який у тій справі зібрав уряд при нагоді вирішування свого відношення до італійсько-етіопської війни.

МАЮТЬ ЗАВЕСТИ ПОВІТРЯНУ ПОЧТУ ДО ЕВРОПИ.

ВАШИНГТОН. — Сюди приїхали представники урядів англійського, канадійського і нідерляндського, щоб нарадитися з американським урядом про заведення постійного воження почтових посилок між Америкою й Европою понад Атлянтійський океан.

Генеральний почтмайстер Фарлі каже, що справа вже так гейби вирішена та що уряд постановив домагатися від найближчої сесії конґресу ухвалення відповідних грошей на цю ціль.

Подібне повітряне почтове получення вже заведено над Тихим океаном.

СКІЛЬКИ БЕЗРОБІТНИХ У КРАЮ?

ВАШИНГТОН.—Статистик безробіття при Комітеті Економічного Забезпечення подає, що 1-го вересня цього року в краю було 10,915,000 безробітних.

Його обрахунки виказують, що у вересні цього року працювали 39,689,000 осіб, тоді як у квітні 1930 року працювали 48,833,000.

Він теж виказує, що від обняття уряду президентом Рузвелтом приватні підприємства дали роботу 5 міліонам осіб, а втратили роботу 817,000 осіб.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ АДВОКАТОМ І ТОМАСОМ МУНІЄМ.

САН ФРАНСІСКО. — Нюйорський адвокат Френк Волш, що керував акцією оборони Томаса Мунія, засудженого за підложення бомби під параду воєнного приготування в Сан Франсіско в 1916 році, заявив судові, що він не буде далі брати участи в обороні Мунія, бо не може погодитися з Мунієм щодо дальшого ведення правної акції.

Виходить із заяви Волша, що Томас Муні хоче подати судові факти, на подання котрих Волш не хоче згодитися.

ГРАБІЖ КАНАДІЙСЬКОГО БАНКУ.

ГОЛ (Квебек). — Бандити напали на автомобіль банку „Банк Провінсіяль ді Канада", що їхав людною вулицею Отави, заставили двох сторожів авта поїхати поза місто, там звязали шофера, вбили його 18-літнього товариша, та, забравши з банкового авта 15,000 долярів, втекли.

ІТАЛІЙЦІ ЩАДЯТЬ ТАКОЖ ПАПІР.

Міністерство преси і пропаґанди Італії видало розпорядок видавництвам часописів, щоб вони видавали часописи лиш на 8 сторін. Це в звязку з ощадностями, які введено в Італії з приводу війни з Етіопією.

„УЩАСЛИВЛЮВАВ" ІНШИХ, СЕБЕ НІ.

Голяндський „реформатор" подружого життя, лікар Вандервельд, видав книжку: „Добірне подружжя". Ця книжка каже, як треба добирати собі чоловіка (жінку) і як треба уладити подруже життя, щоб воно було щасливе. Його рецепти на щасливість у подружжю можуть конкурувати з большевицькими, бо проповідують повну полову свободу обох подругів. Але ось сталася з ним весела історія. Його жінка, видно, мала вже досить „щасливого" подружжя і не помогла їй книжка - рецепта мужа. Вона внесла прохання про розвід з мужем, а як причину подає „непереможну взаїмну відразу". Тепер у цілій Европі покпивають собі з Вандервельда, що другим радив, а собі не вміє порадити.

НАЙБІЛЬША БЕЗРОГА.

В Букарешті можна оглянути на виставі в будинку коло міністерства рільництва найбільшу безрогу світа, вигодувану в Ардялі. Безрога, що належить до йоркширської раси, має 4 роки і важить 680 кґ. Перед роком важила 572 кґ. і споживала денно 18 кґ. кукурудзи і ячменю. Тепер споживає денно лише 6 кґ. З причини своєї ваги не може стояти на ногах. Вона висока 1 метер 17 цм., а довга 2.28 м. Обсяг шиї дає 2.03 м.

ЧИ ЗНАЙДЕ НАСЛІДУВАЧІВ?

Урядник маґістрату в Будапешті має 14 дітей. Він рішив винайняти великий віз-дім, примістити в нім усю свою родину та обїхати з нею цілу Мадярщину. Підчас тої обїздки виголосить кілька відчитів про родинне щастя, яке дає посідання великої скількости дітей. По кожнім відчиті його 14 дітей відограють написану ним комедію, яка хвалить щастя численної родини.

ТАКИХ Є БІЛЬШЕ.

Перед львівським судом відповідав бувший судовий коморник Адам Станішевський за спроневірення 3,052 зл. Розправа скінчилася засудом за занедбання службових обовязків на 8 місяців вязниці з припиненням на два роки.

ГАЗ З КОНЮШИНИ.

Два студенти хемічного факультету в Макаластер Каледж у Ст. Пол якимсь способом витворили паливний газ з конюшини. Вони заявляють, що 3,000 акрів дешевої землі можуть випродукувати досить конюшини, з якої можна постачати газ для всіх фабрик і мешканців того великого американського міста.

НАПАД У СУДІ.

Перед городським судом у Жидачеві станув вояк 2 п. п., Ян Ганук, за тяжке побиття селянина. Коли суддя прочитав присуд, що засуджував обвинуваченого, Ганук добув наґло багнет і кинувся на обвинувача. Поліція розброїла Ганука і завела до арешту.

РУХ В АНГЛІЇ ЗА „ПРАВО СМЕРТИ".

В Англії зачався цікавий новий рух, рух за „право смерти". Провідником руху є лорд Мойніген, один з найвизначніших лікарів і бувший голова Королівської Колеґії Хірургів. Ціль руху є призвання права лікарям давати безнадійно хворим спромогу легко вмерти. Лорд Мойніген має намір на наступній сесії парляменту внести законопроєкт, що дозволяв би людям добровільно вмирати у відповідних обставинах.

Велике враження в злуці з цим рухом викликала стаття в часописі „Дейлі Мейл", в якій один лікар, що його імя затаєно, признається, що він сам був причиною смерти пятьох невилікувальних хворих людей.

КУПИВ НЕВІЛЬНИЦЮ ЗА 4 ФУНТИ СТЕРЛІНҐІВ.

Один Англієць хотів доказати, що в Етіопії є невільництво. В тій ціли помістив у часописі знимку потвердження відбору квоти 4 фунтів стерлінґів і 8 шилінґів, яку він заплатив за молоду етіопську невільницю, куплену цими днями в Етіопії. В листі до часопису пише цей Англієць, що за невільницю-дівицю треба заплатити дорожче...

ВОВНА З... МОЛОКА.

Італійський учений А. Фереті представив ученим спосіб витворювання вовни з молока, докладніше з сирника. Волокно, витворене в той спосіб, майже нічим не ріжниться від дійсної вовни. Воно мягке, тонке, гнучке. Фереті каже, що може робити волокна довільно довгі і притім дешевші від дійсної вовни.

ЛІТАЮТЬ...

Між Москвою, Києвом і Прагою почали правильно літати чеські і советські літаки. Є це наслідком чесько-советської приязни і летунського договору. Літаки оминають Польщу і летять через Румунію.

РЕСТОРАН, У ЯКІМ МОЖНА ПЕРЕДРІМАТИСЯ.

В Лондоні отворили ресторан, у котрім по обіді можна в полудне передрімати́ся. Гості, що люблять трохи здрімнутися, можуть за малу оплату взяти собі окрему кабіну. Кельнери мають, в означеній годині збудити любителя пообідного сну.

ВБИВ ЖІНКУ Й СЕБЕ.

В Сотерленд біля Саскатуну 35-літній паляч у сипіярських варстатах, Степан Шилінець, застрілив свою 25-літню жінку Марію, з роду Німилович, а потім стрілив у себе. Жінка, що дістала чотири кулі, згинула на місці, а раненого забрано до шпиталю, де він скоро помер. Траґедія сталась у їхньому мешканню в приявї кількох сусідських дівчат і одного чоловіка. Причиною вбивства була родинна незгода. Шилінець, що подружився всього два роки тому, часто бив свою жінку; був дуже заздрісний за неї й підозрівав, що вона зраджує його. Жінка почала була судові кроки проти нього в справі сепарації. Десять-місячну дитину лишила в одної жінки в Саскатуні, а сама поїхала до Сотерленд забрати свої річи. І тоді сталася траґедія.

КАРІБУ ЗАПОВІДАЄ ДОВГУ ЗИМУ.

Пасажири мішаного потягу, що їхав 8. листопада до Чоґчіл у північній Манітобі, мали незвичайне видовище, коли вїхали між череду звірят карібу, що відбували свою щорічну мандрівку на полудне. Стріча була коло 497 милі. Потяг їхав яких 12 миль поміж череду і минув тисячі звірят, що майже не звертали уваги на потяг. Мандрівка карібу цього року є незвичайно вчасна і старі ловці кажуть, що карібу піде на полудне дальше ніж звичайно, а це ворожба довгої зими.

СМЕРТЬ ПІД КОЛЕСАМИ ПОЇЗДУ.

На шляху між Чортковом і Станиславовом кинулася під поїзд 25-літня Людвика Сафірова. Згинула на місці. Причиною самогубства було мабуть те, що чоловіка Сафірової м. р. засудили на 4 роки вязниці за комунізм.

АЛБЕРТІЄЦЬ ЗРОБИВ „ЛІТАЮЧЕ ОДІННЯ".

Життева мрія 65-літнього Серба-винахідника, Івана Кропоча в Бенф, Алта., мабуть здійснилась. По довгих роках безупинної праці він викінчив алюмінійовий одяг з металевими крилами та низкою пружин, що функціонують так, як машинерія ґрамофону. Свій винахід назвав Кропоч „металевим чоловіком". Одяг підвязується коло рамен і в поясі. Крила дуже подібні до птичих і прикріплені до пружинового апарату, що рухає ними. Пущений у рух апарат керується опісля спеціяльними педалами. Винахідник уже випробував свій механізм. Він злетів з вікна високого готелю і пролетів звиш дві милі. Одначе не можна підлетіти в тому одінню з землі.

ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІРОІСПОВІДАННЯМИ.

Із загального числа 219,946 живих уродин у Польщі в II. кварталі ц. р. припадає на населення римо-кат. обряду 148,031 уродин, православного 27,790, греко-кат. 22,740, жидівського 15,606, евангелицького 4,621, інших віроісповідань 1,158. Одночасно число смертних випадків представляється так: римо-кат. 76,662, греко-кат. 14,137, православних 13,894, жидів 7,787, евангеликів 3,251, інших 475. Природний приріст населення римо-кат. населення виявився числом 13,896, греко-кат. 8,603, жидів 7,819, евангеликів 1,390, інших 683. У відношенні до загального числа мешканців найбільший приріст виказують римо-католики, а саме 13.5 на тисячу мешканців, на другому місці стоять православні 13.4, дальше жиди 10, греко-католики 9.5 і евангелики 6.3.

ПАПУГА РОБИТЬ ПРИРОДНИКАМ НЕСПОДІВАНКУ.

Лондонський звіринець має папугу, звану „Нельсон"; метрика її стверджує, що вона має 102 роки. Щодо віку метрика не помилилась. Помилка була більша, коли зважити, що це звіринець під доглядом фахових природознавців. Недавно папуга знесла яйце. Треба було папузі змінити в метриці пол і імя. Замісць імени переможця під Трафальґаром надали папузі імя „Генріета". Але вона звикла вже 102 роки відповідати на імя „Нельсон".

ФРАНЦУСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ В ОБОРОНІ УКРАЇНИ

ПАРИЖ. — Офінор подає, що „Приятель Народу", центральний орґан Союзу Французьких Націоналістів, надрукував у числі з 6-го листопада велику статтю під заголовком „Поговоримо трошки про Україну". Автор, відомий політичних журналіст Валері Радо, в блискучій формі полемізує з виступами советофілів та з постановами Ліґи Націй, послуґуючись виключно українськими справами як арґументами. Він пригадує Лізі Націй усі кривди, які Совети чинили Україні, як вони нарушували договори та зневажали власний підпис, і радить їй замісць займатися справами Етіопії, краще звернути увагу на сорок-міліоновий український нарід, що знаходиться в неволі в самім центрі Европи, та є підбитий членами Ліґи Націй.

Ця стаття має велике значіння не лише тому, що Союз Французьких Націоналістів є найсильнішою партією, але й тому, що автор розглядає Україну як міжнародній фактор, який заважує на терезах світової політики.

НОВА УКРАЇНСЬКА ҐАЗЕТА ЗА КОРДОНОМ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія). — Офінор повідомляє, що Товариство Українських Вояків у Бельґії приступило до видання часопису „Вояк" під начальною редакцією бувшого команданта Армії У. Н. Р., ґен. Омеляновича Павленка старшого. Одночасно Офінор одержав відомости, що поголоски про тісне співробітництво ґен. Омеляновича Павленка з бувшим гетьманом Скоропадським спростовано як безпідставні. Новий часопис буде займати чисто фахову позицію, дбаючи виключно про плекання військового знання серед Українців за кордоном.

ЗНОВУ ПРО „РІДКО ЗАСЕЛЕНІ ЗЕМЛІ УКРАЇНИ".

БРЮСЕЛЬ. — Офінор подає, що брюсельська ґазета „Нарід" у статті про військове підготовлення Німеччини пише таке:

— На святі зекінчення „трудового підготовлення", яке є фактично підготовленням військовим, начальники таборів звернулися до відходячих молодиків з промовою, яка була очевидно інспірована урядом, і в якій вони закликали молодь бути на поготівлі й ждати на мент, коли батьківщина покличе її до кольонізації або завойовування нових територій.

При цьому, якщо вірити цій ґазеті, бесідники вказували німецькій молоді на „рідко заселені землі України". Ґазета призначує цей майбутній виступ Німеччини на 1939 рік.

ДАЛІ ЗВЯЗУЮТЬ ЛИТВУ З ОУН.

ВАРШАВА (Польща). — Як відомо, литовська пресова аґенція передала урядове заперечення щодо тих відомостей, які подав акт обвинувачення в справі вбивства міністра Перацького, а з яких нібито виходило, що Литва попирає українську революційну акцію, що буцім видає пашпорти українським революціонерам та ніби є в тіснім звязку з Орґанізацією Українських Націоналістів. Тепер „Курєр Поранни" оголошує нові „сензаційні" документи з фотоґрафічними відбитками листів, висиланих між іншими з ОДВУ з Америки, з яких нібито виходить, що українські революціонери їздили до Злучених Держав і Канади на литовські пашпорти та що нібито литовські дипльоматичні представники в Америці навіть помагали висланникам ОУН, інтервенюючи в їх справах в американськім іміґраційнім уряді.

ЛЯМЕНТ ЗПРИВОДУ „ПЕРЕСЛІДУВАНЬ" ПОЛЯКІВ НА ЛИТВІ.

ВАРШАВА. — Польська преса підняла крик, що нібито Литва тероризує Поляків та що арештувала 30 польських учителів, позбавляючи тим польську молодь науки польської мови. Далі розписуються польські ґазети ще й про зміну політичної орієнтації на Литві. Кажуть, що литовське вістря звертається знову в цілій повноті проти Польщі. Зате переважає тепер на Литві думка погодитися з Німеччиною і зліквідувати німецько-литовське напруження.

ПРЕДКЛАДАЮТЬ ІТАЛІЇ НОВУ ПРОПОЗИЦІЮ.

ЛОНДОН. — Анґлія і Франція закомунікували Італії нові пропозиції в справі полагодження воєнного конфлікту в Африці. Офірують їй заняті нею землі Етіопії на півночі й на полудні, але зате дають Етіопії доступ до моря, себто змогу мати пристань та получити її залізницею зі столицею краю. Не знають тільки, що на це скаже етіопський цісар, бо щодо Мусолінія, то надіються, що він возьме ті пропозиції як підставу до дальших переговорів.

ВІДДАЛИ ВІТЧИНІ СВОЇ ПЕРСТЕНІ.

РИМ. — Король і королева жертвували свої шлюбні перстені на знак, що віддають на потреби вітчини те, що їм найдорожче. Перстені зложено на гробі Незнаного Жовніра. В такий самий спосіб маніфестують Італійці свої почування в цілім краю. Зібране золото йде на скріплення державного скарбу і на воєнні потреби.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Загранице́ю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідае.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕМА ТО ЯК „ПРИЯТЕЛІ"!

Виясню́ється справа, як це сталося, що польська прокураторія могла покористуватись архівом чи записками Проводу Організації Українських Націоналістів, чи там одного з Проводу, та звідки мала деякі подрібні інформації про звязки ОУН з американськими українцями. Ото забрала ті записки підчас ревізії чеська поліція і передала їх польському урядові!

Не знаємо, що це був за архів і чи взагалі був це архів, чи тільки якісь дрібні записки. Сумніваємося, щоб навіть і в тім випадку попали в чеські, зглядно польські руки якісь дійсно важні документи. Попало можливо звичайне листування про справи, які можна було знати і без „архіву". Та як би в тім випадку не було, для нас важне що інше Бачимо, що річи, які відносились до ідейної боротьби українського народу за слушну справу його визволення, чеський уряд видав ворогові українських визвольницьких змагань — польському урядові.

Уявім собі, щоб то було, якби щось подібне було сталося підчас світової війни з Масариком чи Бенешом, коли вони перебували в невтральній Швайцарії й звідтам конспірували проти Австрії, вдержуючи звязок з чеськими патріотами і революціонерами і перепачковуючи до Чехії ріжні вказівки і відозви та взагалі заборонену літературу, якою взивали чеське громадянство до доломання австрійської сили, до бунту проти Австрії. Здається, що чим далі, тим більше забувають "Браття Чехи" за ті недавні часи. І то забувають цілком непотрібно, навіть зі шкодою для себе самих, бо такими вчинками нищать у зародку те все добре, що започаткувало добросусідські відносини між Чехословаччиною й Україною, як тою державою, з якою мусять сусідувати і яка в історичному може бути одиноким добрим і щирим сусідом і приятелем Чехословаччини.

Іти на руку польській поліції у випадках, де йде про політичну акцію, про акцію української ідейної молоди, й допомагати тій поліції ту молодь віддавати польському катові і польській шибениці — не може принести чести чехам, ні чехословацькому урядові й не може наставити сердечно десятків мільйонів українців — до „братнього чеського народу". А йти ще на руку у тій справі Польщі, ворогові Чехословаччини, це не є розумною поведінкою навіть з чисто практично-політичного боку.

Вправді сьогодні чеська преса знову повна симпатичних зворотів у сторону українців, бо має знову клопіт з Польщею, але, як пишуть старокраєві „Українські Вісти", хто може заручити, що „завтра вони не проґлоднують свого заінтересування, як тільки зміниться конюнктура".

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ВАРШАВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(2)

ОБОСНУВАННЯ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Дня 15. червня 1934, в год. 15:40, у Варшаві, в домі при вул. Фоксаль ч. 3, виконано револьверовий замах на особі міністра внутрішніх справ — Броніслава Перацького, який у наслідок ран помер у годині 17:15.

Як доконано вбивства.

Дня 15. червня мін. Перацький після урядування покинув будинок М. В. С. при вул. Нови Сьвят ч. 69 і в замкнутім самоході поїхав до „Клюбу Товариського", при вул. Фоксаль 3, де як звичайно, що дня обідав. Шоферував Станіслав Вітульський.

Дім клюбу знаходиться в самім початку вулиці Фоксаль (тепер Перацького) і межує з огорожею, що є наче сліпе закінчення вулиці від посесії Замойських. Дім ч. 3 відділений невеличким городом, окруженим залізними штахетами.

Коли міністер увійшов до сіней і спрямував до голю, возьчий — Зайонцький, який стояв при вікониці одягальні, відчинив входові двері голю. В цій хвилині, крізь відчинені двері побачив незнайомого молодого осібняка, який підбіг по ступнях до міністра і ззаду кількакратно вистрілив у нього з безпосередньої віддалі. Міністер упав лицем до підлоги.

Зайонцький, який зпочатку втратив рівновагу духа, побіг до читальні й заалярмував керовника клюбу — Опольського, криком: **„Міністра Перацького вбито!"**

Обидва вони з іще одним — Адамом Давдою — кинулися за вбивниками до паркану, що відділює вулицю Фоксаль від городу.

Хідником ішов убивник і, спокійно посвистуючи, тримав праву руку в кишені, під пахою тримав невеличкий клуночок.

Зайонцкий, який перший його розпізнав, крикнув голосно: **„це той!"**

Тоді незнайомий кинувся тікати, а за ним погнали згадані три особи. До погоні долучилися: воєвода Владислав Беліна-Пражмовський, поліцай Роман Абрагам і інші.

Погоня.

Погоня розтягнулася здовж вулиці Фоксаль. Убивник кинув під ноги переслідуючим пачку і тим чином спинив трохи погоню. До найближчого — Францішка Висоцького — вистрілив, однак не трапив. Коли вбивник добіг до вул. Коперника, там стояв постерунковий Станіслав Баґінський. Він чув голоси: **„тримай бандита злодія!"** і бачив утікаючого, який перебігав дорогу. Постерунковий не міг зробити вжитку зі зброї, бо на вулиці був сильний рух. В тій хвилині на протилежнім розі вул. Фоксаль і Коперника зявився другий поліцай Обрембський — який, витягнувши „Наґана", вистрілив у напрямі втікача, однак не поцілив. Втікач, що з хвилею сутички з Висоцьким біг уже з револьвером у руці, затримався нерез мить і вистрілив у напрямі Обрембського і ранив його в руку. Обрембський усунувся з погоні, а вбивник побіг на вул. Щиглю.

Вбивник зникає, як камфора.

До погоні прилучився шофер міністра — Вітульський. Він їхав автом услід за вбивником і перший дістався на вул. Щиглю. До авта ускочив в міжчасі пост. Баґінський і в двійку доганяли вже вбивника. Тимчасом цей останній добіг до сходів, що пнучись угору провадять до вул. Окульник. На закруті тих сходів, у віддалі кількадесяти метрів від погоні, зникає з очей. Погоня затрималася при сходах, певна, що вбивник десь недалеко заховався. На сходах зібралася в міжчасі товпа народу, поліції, яка довкруги провадила розшуки, спираючись на тому, що вбивник був убраний в ясно-зеленковий плащ.

Тимчасом — в год. 16-тій — з брами ч. 5 при вул. Окульник вийшов звичайним кроком незнаний осібняк і пішов у напрямі музею Красінських. Вправді його зауважили, однак початково нікому не прийшло на думку, що саме цей осібняк є вбивником.. Щойно згодом урядові поліції пішли до ч. 5 і там на сходах знайшли покинений плащ, а в ньому білет на крісло в міському городі й жовто-блакитну ленточку.

В міжчасі до льокалю клюбу прибуло поготівля. Стверджено, що міністер був смертельно ранений у голову. По переведенні операції мін. Перацький помер у год. 17:15.

Як устійнено, вбивника бачили люди в день замаху кількакратно, як проходжувався вулицею Фоксаль. Це був молодий бльондин вище середнього росту з правильними рисами смаленого сонцем обличчя.

Бомба.

Пакунок, що його вбивник кинув під ноги переслідуючим, мав виміри 12x10x5 — це була чорної краски бляшана пушка. В накривці був отвір, крізь який видно була запальник, що зверха виглядав, як ручка. Кругом запальника омотаний був валець з ясно-жовтого матеріялу, завиненого в пергаміновий папір.

При розбірці пушки фахівцем показалося, що в запальнику була скляна рурка, а в ній азотний квас. Під руркою знайшли 1.5 грама хльорану потасу з цукром. Натомісць ясно-жовтий матеріял — це, як вказала аналіза, був т. зв. пікренян потасу. Колиб запальник надавив скляну рурку з азотним квасом, а той сполучився з хльораном потасу і цукром — це викликалоб вибух пікриніяну потасу.

Знавці осудили, що бомба могла вбити кілька осіб самою тільки силою вибуху, незалежно від поцілення відламками пушки. Що бомба не вибухла, коли її вбивник кинув, треба завдячити сліпому припадкові, що запальник не роздавив скляної рурки.

БОМБА НАПРОВАДЖУЄ НА СЛІД.

Ще напередодні замаху, дня 14. червня, влада безпеки в Кракові й у Львові перевела арешти серед осіб, запідозрених у приналежності до О. У. Н. В часі ревізії в Кракові, при Ринку Дембіцьким 13, в мешканні Ярослава Карпинця **відкрито хемічну ляброраторію.** В звязку з тим бомбу, кинену в Варшаві, перевезено до Кракова і там, на підставі порівнання складових її частин і вибухового матеріялу, устійнено, що **бомбу сфабрикував Карпинець.**

Це дало притоку владі безпеки шукати справників замаху серед членів О. У. Н. Поприм Карпинця арештовано його помічника — Миколу Климишина.

Карпинець заперечив, бущімто він робив бомбу; Климишин взагалі відмовився зізнавати щонебудь і так тримався аж до укінчення слідства.

Володимир Ольшанський.

Тимчасом дня 18. червня 1934 зголосився до поліції в Варшаві якийсь Ізмаїл Чернов і доніс, що в нічліжній при вул. Вольській 42, де він хвилево замешкує, перебуває кілька днів якийсь юнак, що вийшов звідтіль у день убивства, себто 15. червня, і вже більше не повернувся.

Слідство в тій справі виказало, що цей юнак, зголошуючись на нічліг при Вольській 42, виліґітимувався „довoдом особістим" зі Львова на прізвище Володимир Ольшанський, замешк. у Львові при вул. Карпінського 21.

Цей „Ольшанський" дуже мало говорив про себе, тримався здалека від усяких розмов і вияснював, що приїхав до Варшави „забавитися". Дня 14. червня зявився Ольшанський на вечерю, переночував, а дня 15. червня вийшов, залишаючи жовту течку і більше вже не показався.

В течці знайдено сорочку, кілька туалєтних дрібничок, пасту до зубів „Альое" і декілька варшавських часописів.

Свідки з нічліжні зізнали, що „Ольшанський" виглядом і вбранням відповідав описові вбивника міністра Перацького.

Прізвище „Ольшанський", яким убивник послугувався, дало притоку до часового арештування двох Володимирів Ольшанських, які, як зрештою виказало слідство, не були зовсім причасні, і їх випущено на волю.

„ЕВГЕН СКИБА"—МИКОЛА ЛЕБЕДЬ.

В міжчасі, дня 22. червня, пшодовник слідчої служби — Юзеф Будни — висланий у звязку з убивством до Данціґу, підглядав тамошній осередок українських підпільних діячів, чи припадком не зявиться вбивник міністра. Будни спостеріг, що в товаристві Андрія Федини, визначного члена ОУН, перебуває невідомий Українець, який очевидно недавно прибув до Данціґу, бо не орієнтувався добре в розположенні міста. Щодо Федини, то Будни знав, що цей помагає втікачам з Польщі й облегчує їм утечу перед польською поліцією.

Йдучи слідом за Фединою і незнайомим, спостеріг Будни, що обидва вони конспірують своє знайомство — боячись очевидно якоїсь обсервації — ідуть у тім самім напрямі не разом, але в деякій віддалі. Товариш Федини, сліджений Будним, пішов до дому ч. 13. при Шлеґетер штрассе. В вікні цього дому чекала — незнана теж Будному — жінка, яка на вид сліджено́го зійшла й привиталася з ним. Опісля пішли обидвоє на двірець і всіли до поїзду, що їшов до Цопот. Будний сів до того самого переділу і підслухав, що сліджені говорять по українськи. В Цопотах зявився Федина, який запровадив сліджених до моля. Там невідомий мужчина попрощався з Фединою і з жінкою, а сам вступив на поміст пароплава „PREUSSEN", який їхав до Свінемінде.

Будни набрав переконання, що невідомий пасажир має щось спільне з убивством Перацького. Свої спостереження переказав до Варшави. У висліді начальник відділу безпеки в Варшаві звернувся телеграфічно до портової поліції в Свінемінде з проханням притримати невідомого мужчину.

Німецька поліція пішла назустріч проханню польської і зараз по прибуттю пароплава обступила цілу пристань і затримала невідомого молодого пасажира. Підчас арештування був приявний польський консуль у Штетіні — Ґеліодор Штарк. Запідозрений Українець був в часі арештування був сильно поденервований. Коли його спитали про документи, виліґітимувався паперами, виданими генеральним консулятом німецької републики в Данціґу на прізвище „Евген Скиба". Цей документ уповажнював до переїзду пароплавом із Цопот до Штетін без пашпорту і візи.

„Скиба" заявив, що документ дістав за посередництвом знайомого українця, сам він їхав до Берліна. „Скибу" перевезено до Берліна.

Німецька поліція арештує „Скибу" і доставляє його літаком до Варшави.

Перед відпровадженням до Берліна з арештованим говорив у чотири очі радник німецької кримінальної поліції — Опіц. Він то переказав польському консулеві, що „Скиба" з тревогою запитав його: Чи Штетін лежить у Польщі?

В Берліні зроблено знимку і відтиски пальців, при чому „Скиба" зізнав там, що дані про його особу можуть дати: Андрій Федина в Данціґу і Ріко Яри в Берліні.

Того самого дня, в вечірніх годинах, Скибу відіслано літаком до Варшави. На запит начальника слідчого уряду відмовив Скиба зізнань. Скибу сконфронтовано зі свідками вбивства, однак вони заперечили. Таксамо не пізнали в ньому загадочного Ольшанського.

Натомісць краківська поліція пізнала в Скибі осібняка, що дня 30. травня був довший час у мешканні Карпинця. Мешкання Карпинця було пильноване з протилежного боку Ринку при помочі далековида (льорнетки).

Рівночасно зі ствердженням, що „Скиба" контактувався з Карпинцем, розіслано до всіх слідчих урядів у Сх. Галичині знимки „Скиби" і на тій підставі ствержено, що правдиве назвище „Скиба" є Микола Лебедь зі Стрілиськ Нових. [illegible] його пошукують іще за [illegible] тову замаху на почт[illegible] родку Ягайлонським [illegible] листопада 1932.

При арештованому [illegible] Лебедеві знайдено ріжні [illegible] тичні друки, як теж [illegible] з краківського „Курєр[illegible]" тою 16. червня 1934.

Капелюх Лебедя зрадив [illegible] власник набув його в Варшаві дня 18. травня 1934 у фірми Лявер, при вул. Маршалковській 114. Таксамо й [illegible] було з варшавської фірми [illegible] цього в записнику були числа і наголовки книжок і це напровадило поліцію на слід, що Лебедь, підчас побуту в Варшаві, заходив до випозичальні Козловського, при вулиці Вспульній 44.

На овиді жінка.

До випозичальні заходив Лебедь у товаристві молодої жінки, яку вписав в абонамент як Галіну Заржецьку, мешкаючу при вул. Брацькій 6, меш. [illegible] Абонамент був започаткований в дні 22. травня. Останню книжку Лебедь віддав у день убивства, себто дня 15. червня 1934 р. і більше вже не позичав і не зголосився за відбором кавції. Галіна Заржецька, як показали доходження, не існувала і не мешкала при Брацькій 6.

„Сваричевський".

Тимчасом по всій Варшаві заряджено розшуки за місцем замешкання Лебедя й показували дозорцям домів і льокаторам знимку. У висліді тих розшуків дозорець при вул. Кошиковій 19 пізнав Лебедя, а мешканка цього дому — Кашерова — пізнала в ньому свого суб́льокатора „Сваричевського". Кашерова зізнала, що „Сваричевський"—Лебедь наймив мешкання дня 15. травня на ціле літо. До „Сваричевського" заходила часто молода жінка, яку льокатор представив як наречену.

Дня 15. червня „Сваричевський" як звичайно вийшов рано. Чи був пополудні дома, того собі Кашерова не пригадує, натомісць з певністю памятає, що біля год. 19-тої був у хаті разом з нареченою. Тоді був сильно поденервований, так, що навіть розілляв воду і мав, як зізнає Кашерова, виявитись, що сьогодні „пережили страшний день". Коли сестра Кашерової — Ґліценштайнова, не розуміла, чому саме цей день такий страшний, „Сваричевський" нібито сказав, що вбито мін. Перацького. На другий день рано купався Сваричевський у ванні, а коли служниця трохи згодом пішла в його кімнату [illegible] його не було. Більше його вже не бачили там, тільки 18. червня надійшла листівка, писана Сваричевським 17-го з Ґдині, в якій просив вибачення [illegible] „студентський виїзд", що виїхав до Ґдині на місяць „відпочкуватися".

Лебедь—Сваричевський наймав варшавське помешкання за посередництвом бюра „Польковіс" й туди спрямовано розвідку. Там дізналася поліція, що коли Сваричевський винаймав для себе кімнату, то раз чергового дня винаймив кімнату при вул. Служевській 3 для своєї, як казав, нареченої. Ревізія при вул. Служевській 3 виказала, що там дійсно мешкала молода жінка на назвище Ванда Квєцінська. До неї заходив часто молодий мужчина, як показала конфронтація — Лебедь. Десь між 15—17 червня „Квєцінська" зникла з Варшави, а в два-три дні опісля написала до своєї господині картку з Ґдині зі змістом, подібним до листівки „Сваричевського".

(Далі буде)

Г. Де Вер Стакполь.

ТРАҐЕДІЯ НА МАРТИНІЦІ

Я був у Ст. Пєр уже з рік, як раз найґарніший дідусь, якого я колинебудь стрічав, розповів мені таку любовну пригоду:

Багато літ тому жив біля Ґран Анс юнак, що звався Людвик. Був одиноким сином власника великої земельної посілости, потомок одної із старих французьких родин, які ще задовго перед революцією поселилися на Мартиніці.

Не мав вільної хвилі для себе.

Плянтація цукрової тріщі не легка річ, а крім того мав іще плянтації рижу й какао.

Жінками взагалі не цікавився. Міг мати й найґарніші дівчата, та не розумів їх. Таке продажне й перелетне кохання було для нього чимсь чужим і осоружним.

Раз мусів поїхати в важних справах до Сан Пєр. Сів на коня та пустився чвалом до міста.

Знаєте певно ґарний великий гостинець Ля Трас, що йде вгору до багряного шпилю, потім спадає вділ у долини. Відси є краєвид на блакитне море, а вгорі на густі праліси.

Біля міста переїздив коло плянтацій Фонтена. Тут гостинець скручує. Саме як Людвик був на скруті, побачив щось незвичайне.

Якась дівчина в білому гнала на чорному, рвучкому коні. Видно було, що втратила нараз владу над конем.

Вмить Людвик опинився побіч неї, схопив її із сідла, і то в хвилині, коли сполошений кінь упав на передні ноги.

Така була стріча Людвика з Розамундою Ля Фотен. Була дійсно ґарна. Обоє виглядали наче створені для себе.

Родина була дуже вдоволене. Складалася з Розамунди, її батька, бабусі та сестри Леонтини.

Тоді саме Леонтина була в Форт де Франс. Як першого тижня по заручинах згадали в розмові Леонтину, всі розсміялися.

Було в цьому щось таємниче, та на всі питання Людвика, чому так сміються, не хотіли йому відповісти.

Коли раз перед бабусею вихвалював під небеса Розамунду, вона сказала:

— Ах, мусілиб ви насамперед побачити Леонтину!

— Вона не може бути ґарніша, — сказав рішуче Людвик.

Також і Розамунда відповідала йому невиразно, скільки разів питав її про сестру.

Раз Людвик прийшов у гості до Ля Фонтенів і побачив на софі якийсь дівочий капелюх та валізку. Бабуся сиділа в фотелі та сказала:

— Леонтина приїхала.

— То зараз собі її оглянемо, — сказав із сміхом Людвик.

У цій же хвилині ввійшла Леонтина.

— Леонтино, — сказала бабуся — ось твій будучий шурин.

Щойно тепер усе вияснилося. Обі сестри були до себе подібнісенькі. Були близнючки — така то була тайна, яку так довго скривали перед Людвиком.

Мушу ще щось згадати: Пепро Ля Фонтен прапрадід оженився був із Креолькою. Від неї то походила капля темної крови, що надавала сестрам такої екзотичної краси.

Розріжнити їх могла лише старенька бабуся. Та тоді бабуся була вже майже сліпа й також помилялася. Розамунду кликала: Леонтино й навпаки. Таксамо робив і батько дівчат.

Коли Людвик охолов із першого враження, було знову так, як передтим, а таки якось інакше. Бо часом здавалося йому, що ця, яку кохає, розділилася сама на дві частини.

Ця велика схожість обох дівчат розбудила в ньому непоборну ревність, бо Леонтина так якось дивно розбурхала його уяву.

Запримітив теж деяку зміну у настрою Розамунди. Вона ставала чимраз більше завистна, тому він із дня на день боявся все більше:

— Що може зродитися з цієї зависти? Це найдивніша зависть під сонцем: зависть із причини схожости.

Та Розамунда не зраджувала йому ні словечком своїх думок. Одначе він міг відчитати її із її лиця та з поведінки.

Наближався день шлюбу. Певно не уявляєте собі справжнього весілля на Мартиніці. Багато старих звичаїв уже загинуло. Та навіть після страшної революції Муринів і визволення невільників багато плянтаторів, а між ними і Ля Фонтени, держалися й далі старовини.

Отже Ля Фонтен приобіцяв, що справить весілля дуже святочно й гучно.

Та будуччина мала зніверчити ці пляни.

Біля їх хати був став, закритий алеєю дерев, самітний, шафірово-синій, нібито спокійний та невинний — а все убивчий. Бо на березі від часу до часу добувалося підземне, леденостудене джерельце та зливало сходи басейну. Часом це джерельце мало температуру таку, як вода в ставі, одначе ніхто не знав, коли це було. Тому могло трапитися, що хто купався в басейні, міг нараз опинитися в студеній воді, а тоді: скорч мязів і йшов на дно.

Отже день перед шлюбом Розамунда й Леонтина пішли купатися.

Що сталося потім, розповіла Розамунда, що прибігла до хати задихана, лише в мокрому купелевому плащі.

Була бліда як стіна та вспіла крикнути лише ці страхітливі слова:

— Нещастя! Вона втонула!

Щойно трохи пізніше, як прийшла до себе, розповіла все докладно:

Чула, як сестра кликала ратунку, та вже було запізно. Як кинулася в воду ратувати потопаючу, побачила вже тільки руку, що виставала з води, а потім лише кола на воді вказували місце, де приключилося нещастя.

Шлюб самособою відложили. Відбувся він щойно два місяці пізніше й то зовсім скромно.

(Кінець буде).

Губка.

Папроцька посилає Ганю до міста купити губку. Ганя не вертається неможливо довго. Врешті надходить, але без губки.

— Я не могла дістати! — каже.

— Алеж Ганю, каже пані Папроцька, таж у склепах губок повно.

— Є, прошу пані, відповідає непевно Ганя; я була в кількох крамницях, але в кожній ці губки такі діраві...

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Листування Ред.

І. К., Толідо, О. — Річ ясна, що є Українцем. Не знаємо, з яких причин міг би хтось піддавати це в сумнів.

А. В., Ленсфорд, Па. — Ті, що не є горожанами, не можуть мати права до такої пенсії.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„ВАРВАРИ" НА УКРАЇНІ.

У своїй книжці „Молода Україна" Іван Франко пише про часи тяжкого застою на галицькій Україні в другій половині 1870-тих років:

„А тимчасом на Україні рух пішов у такім напрямі, що галицьким благовірним народовцям аж волосся ставало на головах. Відти приїздили сюди люди, здібні до високо-абстрактних, теоретичних спорів, у теорії страшні вільнодумці, революціонери та безбожники, у манерах якісь варвари, що не признавали обовязкових у Галичині товариських форм, возили з собою сокири, кричали голосно в публичних льокалях; приїжджали дами зо стриженим волоссям, свобідними манерами, дами, що самі заходили до помешкань кавалерів, їхали без ніякої опіки до далекого Цюрих на медицину, не дбали про строї, про рукавички, а навіть про просту охайність, одним словом, являлися людьми з якогось іншого світа".

Франко бистро підхопив, що галицькі українці вважали приїжджаючих до них українців з-під російського забору за варварів, головно за їх манери, себто поведення.

Не треба додавати, що у відповідь на це відношення до себе як до варварів наддніпрянські українці могли відповісти, що більше варварства є в підкресленню манери в одінню й товариських формах до висоти справи першорядної ваги, ніж у її нехтуванню.

МАРК ТВЕЙН ПРО ОДІННЯ Й ЛЮДИНУ.

З нагоди ювилею століття уродин великого американського гумориста Марка Твейна пригадала одна фірма цікаву сатиру Марка Твейна про погляд на одіння як на сутню частину людини.

Він написав раз до одної пані менше-більше такого листа: „Моя Пані: Учора вечором підчас бенкету у Вашім домі я завважав, що Ви дивилися страшними очима на моє Адамове яблоко. Прийшовши додому, я завважав, що я був у Вас на бенкеті без ковнірця й краватки. Тому посилаю Вам тут, Пані, свій ковнірець і краватку, щоби Ви в той спосіб мали мене цілого. З глибоким поважанням, Ваш Марк Твейн".

Додати ще треба, що Марк Твейн певно на цьому бенкеті промовляв. Його, зрештою, як запрошували, то йому виразно говорили, що він мусить їм сказати промову.

НАСЛІДНИК МАРКА ТВЕЙНА.

Славу найкращого пообіднього бесідника по Марку Твейні дістав зчасом другий відомий американський сатирик, Вил Роджерс, що недавно згинув підчас летничої катастрофи на Алясці зі своїм приятелем, летуном Повстом.

Як Марк Твейн, так і Вил Роджерс заробляв такими промовами. Кажуть, що Вил Роджерс рахував за одну промову 500 долярів, а в часах добробуту мав стільки замовлень на пообідні промови, що міг їсти кождого дня шість обідів.

Одного разу він був гостем в одного міліонера. Приїхав на його маєток, був на вечері, говорив промову, спав у нього, а на другий день відїхав. На третій день міліонер дістав від Вила Роджерса рахунок на 500 долярів за пообідну промову. Міліонер пише йому листа: „Пане Вил Роджерс. Ви певно помилилися, висилаючи мені рахунок за свою промову на моїм обіді. Адже Ви в мене не були бесідником, а гостем... Виж спали"... Хотів Роджерса навчити товарских форм.

Вил Роджерс відповів: „О, ні, мій Пане, Ви помиляєтеся: я був бесідником, а не гостем. Якби Ви хотіли були мати мене гостем, то певно були би не забули запросити зі мною пані Роджерс".

ФРАНКО В РОЛІ ВАРВАРА.

Франкові нераз приходилося бути в ролі варвара.

Як знаємо, раз йому галицькі накладні відкинули повість за те, що Франко вжив у ньому слово „воловід".

Це слово їх уразило. Для них воно пахнуло волами. На їх думку, література не повинна згадувати слів, які можуть читачеві нагадувати такі речі, як віл, бо з волом може пригадатися стайня, гній і таке інше. Література, на їх думку, повинна пригадувати їм сальон, гарне світло, приємний запах, перфуму, кадило.

Критики літератури вважали Франка за слово „воловід" варваром. Та нині, якби прийшлося кого з тих двох сторін уважати за варвара, то певно не Франка.

УКРАЇНСЬКІ ГРАМАТИКИ В РОЛІ ВАРВАРІВ.

Цього самого погляду, що й львівські народовці, держалися частенько й консервативні москалі. В них ціла українська література була варварська, бо вона говорила про селян. Так і писав один визначний російський критик з приводу появи Шевченкового Кобзаря, що вся ця література занадто заносить селом і гноєм.

Потопали за ними й галицькі москвофіли. Коли професори Смаль Стоцький і Гартнер видали граматику української мови, москвофіл Омелян Калужняцький, професор черновецького університету, скритикував її як приклад варварства, а це варварство доказував тим, що в ній кілька разів уживається слово „блоха" і „вош".

Шановний професор підсував, що російська мова не варварська. Тимсамим він підсував своїм читачам, що вона або не вживає, або може й не має слова „блоха". Не чував бідолаха найбільшого російського співака, баса Федора Шаляпіна, котрий залюбки співає пісню про блоху, що зажила в королівськім кожусі.

ЗА ГОНОР МІСТА.

Посварилися міста Ню Йорк і Шікаго за те, котре з них є злочинною столицею, себто де найбільше злодіїв.

Почав сварку президент так званої шікагоської кримінальної комісії, кажучи, що нині осередком злочинців уже не є Шікаго, а Ню Йорк.

На це йому відповів посадник міста Ню Йорку, що Ню Йорк не можна вважати столицею злочинства, бо Шікаго все ще має більше „великих" злочинців, ніж Ню Йорк.

Щодо заяви президента шікагоської кримінальної комісії, що в Шікаго вже нема великих злочинців, нагадується мені українська поговірка: „У нашім селі злодіїв нема: самі люди крадуть".

Щодо перехвалки нюйорського посадника, що великі злочинці тепер уже уникають Ню Йорку, то якби так посадникові вичислив всіх „великих" злочинців, що задержуються в Ню Йорку на постійне життя або „гостинні" виступи, то нам пригадалась би українська поговірка про того чоловіка, що себе представляв за „малодітного": „Небагато маю діточок: тільки Кирильо, й Іванцьо, Гаврильцьо, й Симаньцьо, і Настунька, і Доська, і кривий Павло, і Тацька, Людвиця, й Маринця, Люлька, й Кася. Було їх всіх сімнацять, осьмеро двацять, шестеро трое, ще й маленьких двоє. То вже всі; ага, ще двоє в вісці!"

І ТАКЕ БУВАЄ...

В Будапешті жив собі в газді і щастю заможний промисловець Людвик Келемен. 40 літ він жив щасливо зі своєю подругою, виховав гарне потомство, три дочки видав замуж і врешті дочекався внуків.

Зчасом внуки виросли. І ось одного дня прийшла найстарша дочка Келеменів до мами і поскаржилася їй, що її 20-літній син, який студіював у віденському університеті, вернувся недавно до Будапешту і закохався „по шию" в молодій і гарній танцюристці.

Обі зачали радити, як сина охоронити перед таким „нещастям". Врешті врадили, що обі підуть до цеї красуні і перестережуть її, щоби не задавалася з їх сином і внуком. Вони мають для нього ліпшу „партію"...

Прийшли. Танцюристка приняла їх дуже чемно і запевнила їх, що молодець її зовсім не інтересує і що це є звичайні сплетні. Зрештою не потребує ніякої підмоги від студента, бо від кількох літ є вона приятелькою одного старшого солідного пана, який дбає про її матеріяльні потреби і заспокоює їх з королівською щедрістю.

— Як як не вірите, я вам покажу фотографію того добродія.

Вийшла і за хвильку принесла фотографію. Обі глянули і тільки ахнули: це був „дзядзьо" Келемен у власній особі!

Пані Келемен, обурена до глибини, вхопила фотографію і, не прощаючися, вибігла з хати. За нею вийшла її дочка.

Старенька вже не вернулася до хати, тільки замешкала в дочки. До свойого „старого" вислала короткий лист: „Ані одного дня не буду з тобою жити. Будь здоров".

Зараз на другий день внесла розводову скаргу. На розправу прибув і „дзядзьо".

Відпирається, скільки може.

— Де мені, каже, старому грибові, до того... Та чи я подібний до такого, каже, щоби мене хотіла якась молода танцюристка, як мені, бачите, вже трясуться коліна і я плюю на бороду... Звичайні сплетні.

А тоді бабця тиць перед суд фотографію. А на фотографії написано: „Моїй солодкій пестійці".

Бабця мало зі шкіри не вискочить.

— А то, каже, старий котел... Йому пестійки треба... А я що?

Тепер „дзядзьо" тільки розложив руки. — Трудно... Часом, каже, таке в життю трапиться, що не знати, як і що...

Для суду це був достаточний доказ. Присудили „дзядзьові" платити по 150 пенго місячно.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 12. листопада помер **Яць Гнип**, член тов. Запорозька Січ, від. 234 У. Н. Союза в Елизабет, Н. Дж. Покійний хорував кілька місяців, мабуть на сухоти, бо в останніх днях дістав вибух крови і помер у шпиталі в Ню Йорку. Останніх десять років мешкав у Ню Йорку.

Походив зі села Псари, повіт Рогатин, Галичина. До У. Н. Союза належав повних 19 років. Помер у 53 році життя. Його подруга померла в часі війни в краю. Оставив трое дітей дорослих, а двоє з них вже одружені і живуть всі в краю.

Похорон відбувся в суботу, дня 16 листопада, в годині 2 пополудні, з похоронного заведення Едварда Петрика в Елизабет, Н. Дж. Похороном занялось товариство Запорозька Січ, від. 234 У. Н. Союза, бо покійний не мав тут ніякої родини. Похорон відбувся при співучасти місцевих товаришів і знайомих, котрі віддали Покійному останню прислугу і відпровадили Його на вічний спочинок.

К. Пілат, секр.

„ІСТОРИЧНЕ ЗАЛІЗКО".

Під таким сензаційним титулом появилися в шведській і норвезькій пресі вістки про одну цінну знахідку. Обставини й вартість цеї знахідки такі незвичайні, що не зашкодить цілу цю історію коротко переповісти.

Тому кілька тижнів вибухла в саме полудне пожежа в зоольогічнім городі в Стокгольмі. Коли пожежна сторожа прибула на місце, виявилося, що це робить вілля, положена зараз побіч зоольогічного города, в якій крім інших льокаторів мешкав на другому поверсі редактор одного стокгольмського щоденника. Пожежа вибухла саме в помешканню цього редактора. Причиною пожежі була легкодушність покоївки, яка через помилку поставила на підлогу електричне залізко, залучивши передтим контакт. Сама вийшла, а залізко за хвилину перепалило підлогу, внаслідок чого зчинилася пожежа.

Пожежна сторожа скоро вгасила вогонь і в цей спосіб ціла та історія могла скінчитися. А одначе вона саме в тім місці зачинається. Бо ось у вечірних стокгольмських щоденниках, де таким пожежам присвячується найвище дві до пять стрічок — появилися на перших сторінках грубезні титули: „Історичне залізко", „Пожежа відкриває цінні документи" і т. п. Що сталося?

А ось що: Коли стражаки відірвали тліючу підлогу — нечайно показалися під підлогою якісь папери. Один стражак недбало викинув їх до сміття, але редактор Гаральд, що був при тім, скоро підніс їх і зачав переглядати. Його лице розяснилося і він видав голосний окрик: це були листи шведського короля Карла Івана, колишнього маршала Наполеона — Бернадотте, що згодом став шведським королем. Ці листи держав тепер у руках редактор Гаральд.

Без сумніву, це були тайні документи. Бо навіщо їх укривано, якби так не було. Редактор у найвищім захопленню зателефонував до власника віллі, який саме лежав собі на морській пляжі. — Й запитав його, хто мешкав у цій віллі тому сто літ. Власник відповів, що, наскільки йому відомо, ця вілля була тому 100 літ власністю одного державного секретаря, на назвище Дуе.

Це вистарчило для редактора Гаральда. Він пригадав собі, що король Карло Бернадотте, що був шведським королем, але рівночасно й норвезьким, мав свойого секретаря для норвезьких справ, а цим секретарем був Дуе.

Він був довірником короля і король не з одною справою звірявся перед ним. Дуе оці довірочні листи ховав у тайний сховок. Нема сумніву, що ці листи представляють кольосальну історичну вартість.

Зараз на другий день до Гаральда зголосилися два пани зі шведського королівського архіву з претенсіями до документів. Та ледви ці панове вийшли, обізвався телефон. Редактор взяв слухавку.

— Тут норвезький міністер освіти — відозвався голос у телефоні. — Ви, як довідуюся, знайшли документи, що мають першорядне значіння для історії Норвегії. Зголошую претенсії норвезького уряду до цих документів.

Тепер уряди Швеції й Норвегії торгуються за ці документи. Але до них мають теж претенсії редактор Гаральд і власник віллі. Хто з них дістане їх — вирішить щойно спеціяльна комісія.

Може й служниця дістане щось за те, що недбало поставила гаряче залізко на підлогу...

Лікарська опінія.

— Правда, пане лікарю, що сліпа кишка є зовсім злишня?

— Для пацієнтів... так... але не для лікарів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Листопадове Свято.

Заходом Центрального Комітету, котрий обєднує всі національні товариства, братства, сестрицтва і клюби, уладжено дня 10. листопада ц. р. Листопадове Свято, котре під оглядом моральним як також матеріяльним випало досить успішно, беручи під увагу минулі роки.

На Святі бракувало тих, що то їх „хата скраю" і вичікують на „печені голуби". Але є надія, що і вони перейметься українським пієтизмом і станують у ряди борців за кращу долю поневоленої України. Бракувало також наших „Дон Кіхотів" і мегальоманів, що то страшно пруться до проводу, а котрих наше громадянство чомусь не дуже доцінює. Не бачили ми на Святі і тих, що то в церкві хапають за найбільшу свічку. А чейже випадало би, щоби бодай про людське око показалися час від часу і на національних святах.

Свято розпочалося в українській католицькій церкві св. Петра і Павла богослуженням і панахидою за полеглих героїв, які відслужив о. В. Лотович, виголосивши відповідну патріотичну проповідь. Церква була переповнена вірними, а численніше зарепрезентувалося Т-во „Клюб Поступовий". Підчас богослуження і панахиди Січовики повнили почесну службу. До панахиди прибрано могилу березовим хрестом і терновим вінком. Перед входом до церкви дівчата в українських строях припинали жовто-сині кокардки. Були це: Марія Фурка, Юлія Феленчак, Марія Салюк, Зоня Микитка, Ольга Тизьо, Маруся Томчук і Анна Баран. Упорядкувавшись в церковній галі, ввійшли до церкви: Чорноморська Січ, 2-га сотня, при співучасти 1-шої сотні з Ню Йорку, місцевий пласт, при співучасти пласту зі Стейплетон, дівчата в українських строях, Червоний Хрест у своїх костюмах, далі сестрицтва, Т-во „Клюб Поступовий", 70 відділ У. Н. Союзу зі своїми гарними товариськими відзнаками, й інші товариства, а всі зі своїми товариськими прапорами.

Друга часть Свята відбулась в Українськім Народнім Домі при вул. Фліт. В 8-мій годині ввечір предсідник Центрального Комітету, п. Михайло Мельниченко, відкрив Свято, проголошуючи точки програми. Місцевий парох о. В. Лотович виголосив вступне слово. Хор ім. Лисенка під управою п. А. Гели відспівав „Живи, Україно" і „Журавлі", за що публика нагородила його рясними оплесками.

Потім був живий образ „Вдобуття Львова", з деклямацією, уложеною і виголошеною Миколою Петришином. Автором живого образу є п. Степан Фік, організатор Чорноморської Січі в Ню Арку.

Головним референтом Листопадового Свята був п. Дмитро Галичин, головний рекордовий секретар У. Н. Союзу. В дуже популярній формі представив історію державницьких змагань України, поділивши її на три епохи: князівську, гетьманську і новочасну. Річ природня, що такі реферати получені з більшим вкладом праці, але на слухачів ділають дуже освідомлююче.

Потім виступила смичкова орхестра з молодих хлопців і двох дівчат, з котрих маленька панна Дмитрів акомпаніювала на піяні. Орхестрою проводив п. В. Гела з неподіваним успіхом. Не можна тут поминути може дванацятьлітнього хлопця Дячика, котрий відограв на гармонії „Віють вітри" і англійську мелодію „Джипси Ті-Рум". Хоч за гармонією хлопця майже не було видко, то публика нагородила його заслуженими оплесками. — Маленька панна Нечесна, вже знана в нашій громаді як знаменита декляматорка, і цим разом виголосила свою деклямацію дуже похвально.

По тій деклямації наступив реферат в англійській мові, звернений до тут родженої української молоді, виголошений адвокатом Марцелем Вагнером з Джерзі Сити, Н. Дж. Бесідник говорив на тему визвольних змагань українського народу. Ми знаємо адвоката М. Вагнера з участи в наших товариствах і клюбах, але виголошення такого патріотичного реферату було для нас великою несподіванкою. Бажаємо нашому адвокатові не осідати на перших лаврах, але цею дорогою прямувати далі до осягнення популярности між нашим громадянством.

На наше Свято загостив відомий нам з часопису студент університету п. М. Дудра. Хтось з аранжерів попросив його сказати пару слів. І дійсно, п. Дудра виголосив гарну промову, звертаючи цілком слушну увагу на реторичне визначування границь України по ріку Сян, лишаючи на поталу займанців цілу, нам так дорогу Лемківщину. Грімкі оплески були доказом солідарности з увагами промовця.

В тім місці предсідник Центрального Комітету, М. Мельниченко, звернувся до присутніх з просьбою зложити якусь лепту для бездольних українських калік-інвалідів. Присутні видко зрозуміли незавидне положення українських нещасливців і, зваживши теперішню депресію, відгукнулись досить обильно, бо на галі зібрано $70, $28.43 назбирали дівчата за кокардки, а $28 о. В. Лотович назбирав підчас панахиди, котрі також призначив на ту ціль. — Разом зібрано $126.43. По потручению видатків кругло $100 рішено вислати на інвалідів. — Після збірки хор Лисенка відспівав пару гарних пісень, а вкінці хор і ціла авдиторія відспівали український гимн, і так закінчилось у нас Свято Першого Листопада. — Спис жертводавців: Зложили по $1: Гр. Євусяк, В. Кушнір, М. Косоноцький, о. В. Лотович, пані З. Лотович, о. М. Шуховський, М. Дячик, К. Новак, Ю. Гук, Ст. Підгурський, Гр. Райнгард, Н. Петришин, Е. Нечесний, М. Юрків, Гр. Шимбаль, П. Мелень, М. Грабар, Гр. Когут, Д. Білевич, В. Цан, Н. Наконечний, Ів. Гелета, О. Логин, Ів. Гусар, М. Гумен, М. Мельниченко, С. Кот, В. Вагнер, Шевчинський, М. Дудра, Н. Н., Олексин, В. Жуковський, Ст. Шимон, Н. Стегницький, І. Білобрам; пані Гладка $2. — Дрібними датками $32.

Осип Логин.

РАДІО.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Подаю до відома всім Українцям, що буде відбуватися Нова Українська Радіо Програма, кожної суботи в годині 4.30 пополудні, зі стації W.B.N.X., 1350 K. Під зарядом: Петра Назаркевича. На програмі будуть Симчкова Орхестра, Музичний Квартет, Вокальні Соля, Дуети, Оголошення, Заяви. Просимо наставити свої радія в годині 4.30 на стацію W.B.N.X., 1350 K. кожної суботи. — Просимо посилати письма до нас та до заряду стації зі своїми замітками.

283, 284 ПЕТРО НАЗАРКЕВИЧ.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

UKRAINIAN CULTURAL CENTER IN PHILLY

A month has already flown by and with it the opportunity for (I must say) the unfortunate American-Ukrainian youth both in and around Philadelphia to obtain valuable and very much needed fundamental and advanced lessons in our Ukrainian language, history and geography.

During this time the Ukrainian Cultural Center in Philadelphia,—recently founded with headquarters at the International Institute on 645 North 15th Street,—has made sure and rapid strides in the direction of its goal—to give our local youth a better knowledge of its Ukrainian background.

Without any dallying whatsoever, those present started to work at once. Pencils and papers were brought out and made to perform their duties. The old blackboard was pulled up and made the object of everyone's attention for three solid hours every Sunday afternoon.

How many of us, then, fully realized the total lack of our knowledge of our own mother Ukraine and the Ukrainian language, which we so professed to know and love! How pitifully meager and unimportant was our knowledge made to seem! Truly, that awakening alone was worth a great deal.

In the hands of the capable instructor, those present were very good pupils indeed. So rapt was their attention and so fine their spirit that great results are expected.

The Cultural Center in Philadelphia has no officers, no dues, no regular "meetings," and yet in every sense of the word it is an organized group, one which seeks to get a better knowledge of its Ukrainian background by attending its classes in Ukrainian promptly at 3 o'clock every Sunday afternoon.

Act immediately you readers of Philly and vicinity. Waste no time. What you don't get today will be lost forever. Give up your Sunday afternoon naps or hikes or whatever else it may be and become true American-Ukrainians of tomorrow.

Of course, clubs, dances, meetings, socials, plays and sports are important in your life, and to some they are the only thing. But there will come a day when these things will matter very little and you will bitterly regret passing up good opportunities in your younger days. So avoid this by acting now.

Give the Ukrainian Cultural Center a try. That is all I ask. Once you are there—I have no fears. The program will do the rest.

Besides, it will not be all work. A play is in the making. Socials are held. Dancing will be taught and a "Ukrainian Night" given from time to time. A broader program is prepared for the future, offering practically anything your hearts may desire.

Again come! See for yourself and then I shall look forward to reading your articles on your opinion on the Ukrainian Cultural Center in Philadelphia.

MARY SARABUN.

GIRLS AND SPORTS

In accordance with the drive for hobbies on one hand and the drive for girls' sports on the other, we can say that both are important and should play a major part in one's life. The worthy use of leisure is one of the Seven Cardinal Objectives of Education; yet how many of us spend our leisure in some worthwhile activity?

Those of you in school know that your body is inactive most of the day — your muscles are exercised—you feel lazy—your mind does not function properly. This goes for those who work in office also. There are those of you who complain of your weight, saying every pound is outstanding. Do you realize there are many girls of your same size and weight who do not look their weight. Why? Because their flesh and muscles are solid, developed through regular excercise and regular habits of living. You may wonder how one can regulate activities. Did you ever try working out and living up to a time budget? Allot a certain amount of time for everything you do during each day for a week. Sounds complex, but it really is not difficult to set a definite time to do this and to do that. The hardest thing is living up to it. Why not try it?

Those of us who have a Ukrainian Home or a place available for indoor sports are indeed fortunate. Do we take advantage of this opportunity? We should! Let us organize our girls' teams and, in this way, get the exercise we need. We all acknowledge the fact that we do need it, don't we? To signify consent, write to me telling me you have organize your teams.

PEARL ZORENA,
District Leader Women's Athletics, UYL-NA,
1919 Leishman Ave.,
Arnold, Pa.

UKRAINIAN EXHIBIT IN POMONA, CAL.

Well folks, here we have some good news about the Los Angeles County Fair, held in Pomona, California, from September 13th to 29th, in which the Ukrainian household art and craft exhibit proved very successful. It is rather late to write about this fair, but better late than never. The Ukrainians walked away from this fair with 16 prizes of which 10 were 1st class, 5 were 2nd class and 1 was a special award.

This fair was attended by 455,000 persons of whom more than half paid a visit to the Ukrainian exhibit, which they declared to be one of the finest they had ever seen in California. But the best thing of all is that the Ukrainian blue and yellow flag was displayed between those of other nations on the west side of the main agricultural building. This is the first time in the history of the state of California that the Ukrainian flag was displayed on a public building. Just think what this means to us Ukrainians and to Mr. R. P. Pekay who sacrificed his time to make this exhibit a very successful one. Mr. Pekay's self-confidence and determination helped him to attain success in this fair for the Ukrainian people. He deserves a great deal of credit for this.

STANLEY CELLO,
213 Thurlow St.
Chester, Pa.

Укрита причина.

— Чому ти покинув Олю?

— Бо я поцілував її та при цьому завважав, що вона пахне тютюном.

— Алеж це нічого злого!

— Так, але вона ніколи не курить.

Курець.

Один песиміст сказав:

— Зле тепер на світі. Половина людей жиє тепер з того, що не має з чого жити.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БЕРДФОРД, ПА.

На інвалідів.

Громадянин Н. Демчина переслав на інвалідів через Обєднання $2.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

На інвалідів.

З Листопадового концерту, влаштованого трентонською укр. прав. громадою у неділю, 10. листопада ц. р., прийшло на користь інвалідів $22.

Жертви зложили наступні: А. Бучак $1.50; по $1: С. Костів, о. П. Білон, В. Великий, Г. Чмир, І. Сидорський, С. Бойко, М. Онофіцер, М. Цалковський, О. Михальчишин. С. Трух і Г. Бірбан; по 50 ц.: П. Черкас, І. Бойко, І. Петий, И. Осередчук, А. Терлецька, К. Паславська, Е. Гетьманська, А. Чехут, А. Забитовська і $5 дрібними датками. Отже разом вислано $22 через Обєднання на інвалідів.

Святочний Комітет.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

На інвалідів.

Гром. Григорій Болюх переслав до Обєднання $5 на бідних інвалідів у память своєї подруги Марії, що померла цього року.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На інвалідів.

З нагоди Листопадових Днів гром. С. Лилик переслав через Обєднання $5 на інвалідів.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

Від. 204 У. Н. Союза переслав через Обєднання $13.36, призначуючи $10 на Музей у Празі, а $3.36 на визвольну боротьбу. На Музей зложили члени відділу, а на визвольну боротьбу передав з пушок ОДВУ І. Крочак $2.85, а М. Бучко 51 центів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Монессен, Па. Бр. св. Петра і Павла, від. 338, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться, 8. грудня, в годині 2-гій пополудні в звичайнім місци. На тих зборах буде вибір Уряду на рік 1936. Справоздання секретаря і інші справи будуть порішені. Кожний член обовязаний придбати нового члена для братства і У. Н. Союза. Довгуючі члени мусять вирівнати свій довг, бо впротивнім раз біудуть суспендовані. Справоздання контрольної комісії і передення уряду відбудеться на слідуючий місяць. — За Уряд: М. Сялак, предс; Н. Хомощ, кас; Ф. Янковський, секретар.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член тов. Івана Франка, від. 241 У. Н. Союза у Вунсакет, Р. Ай., складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котра стала мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам і всім членам нашого товариства, що так часто відвідували мене в шпиталі і вдома.

Михайло Камфонік.

Уурець.

На вулиці картає один старший пан хлопчика, що курить папіроску.

— Ти, смаркачу, куриш? Чекай, скажу твому вчителеві.

— Овва, — відповідає хлопчик, — я ще зовсім до школи не ходжу...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (44)

Як дві дівчини тягнули мотузами до смертельного горіючого стовпа, Ніярх, найстарший жрець, попв у божевільний шал. Він стояв на самім крайчику балькону, викрикуючи горячі, фанатичні молитви до кровожадного бога Баала. Потім він нагло закричав і упав.

Арбеля обернулася й побачила, як Ніярх звалився з балькона на подвіря внизу. Це був чисий припадок епілепсії, що від віків нападав на кождого Ніярха. Арбеля скоро з цього скористала.

„Дивись!" — вона закричала. „Це знак, що Баал невдоволений з цеї жертви. Старче Зидоне, увільни нас тепер та приверни собі назад ласку Баала". Нагло мотуз перестав їх тягнути, і старший Зидон підійшов до них збентежений та почав їх відвязувати.

Тепер лейді Бет показала рухом, що їм треба втікати, але Арбеля похитнула головою. Потім англійська дівчина зрозуміла, чому. З цеї макітри, що колись була кратером вулькану, не було іншого виходу. Отже вона зрозуміла, що це для неї було тільки тимчасове звільнення від поганських мук.